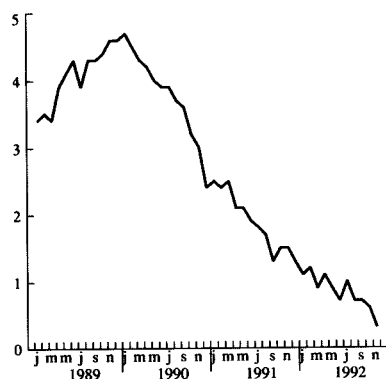

Conjunctuurbericht

Productie industrie

Het volume van de industriële productie was in november 1992, voor seizoeninvloeden gecorrigeerd, 1,6% kleiner dan in oktober. Deze daling volgt op een nagenoeg even grote daling van de productie in oktober. Terwijl de seizoengecorrigeerde productie in de eerste zeven maanden van 1992 gemiddeld nog met 0,7% groeide, daalde de industriële bedrijvigheid in de daarop volgende vier maanden gemiddeld met 1,5% per maand. In figuur 1 is de ontwikkeling van de volumegroei over een wat langere periode weergegeven als procentuele jaarommutatie van het

Figuur 1. Productie industrie, volume, %-jaarmutaties, voortschrijdend twaalfmaandsgemiddelde

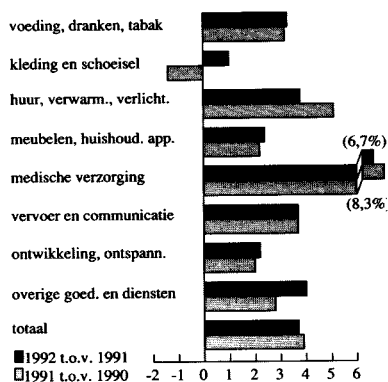

voortschrijdend twaalfmaandsgemiddelde. Hierbij is dit gemiddelde steeds aan het eind van de periode geplaatst. In 1989 waren de groeipercentages relatief hoog. Daarna is de groei vrijwel voortdurend afgenomen. De meest recente procentuele jaarommutatie van het voortschrijdend twaalfmaandsgemiddelde, dat van november 1992, bedroeg 0,3%.

Prijsindex gezinsconsumptie

Het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie is tussen midden november en midden december met 0,4% gedaald. Tussen midden december 1991 en midden december 1992 steeg de index met 2,6%. Het jaargemiddelde over 1992 is 3,7% hoger dan in 1991. Hiermee blijft de inflatie over 1992 iets achter bij die over

Figuur 2. Prijsindex gezinsconsumptie, % mutaties per artikelgroep

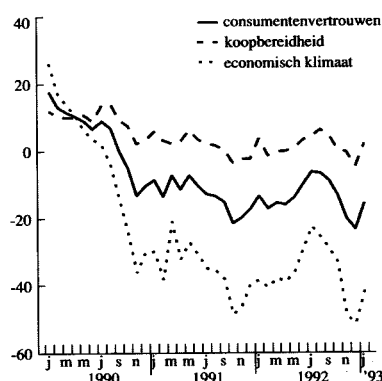

1991 (3,9%). In 1991 deed de prijsstijging zich met name voor in de tweede helft van het jaar. Vorig jaar was de inflatie juist in de eerste kwartalen het grootst. Van de onderscheiden categorieën gaf in 1992 de medische verzorging opnieuw de grootste prijsstijging te zien. Wel bleef het accres duidelijk achter bij de prijsstijging over 1991. Ook voor de categorie huur, verwarming en verlichting – de grootste categorie – bleef de stijging over 1992 achter bij 1991. Bij geen van de onderscheiden categorieën deden zich over het afgelopen jaar prijsdalingen voor. Voor de categorie kleding en schoeisel was dit over 1991 wel het geval. De spreiding in prijsmutaties tussen de categorieën was in 1992 relatief gering.

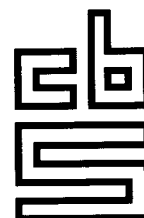
Consumentenvertrouwen

Het vertrouwen van de consument in de ontwikkeling van de economie is in januari ten opzichte van december 1992 duidelijk minder negatief geworden. Op de vijf vragen van het Consumenten Conjunctuuronder-

Figuur 3. Consumentenvertrouwen, saldo positieve en negatieve antwoorden als % van totaal

zoek die aan de indicator ten grondslag liggen, werden in januari 16% meer negatieve dan positieve antwoorden gegeven. In december was dit saldo nog 24% negatief. Hoewel het gebruikelijk is dat in januari het vertrouwen van de consument stijgt, is de toename nu iets groter dan in de laatste jaren. Hierbij is het opvallend dat met name de beantwoording van de twee vragen over de algemeen economische toestand duidelijk minder pessimistisch was. Uit deze vragen resulteert de index van het economische klimaat. Deze index gaf in januari ten opzichte van december vorig jaar een stijging van negen procentpunten te zien. De beantwoording van de twee vragen naar de eigen financiële situatie en de vraag of de tijd gunstig is om grote aankopen te doen, leverde in januari een positief saldo op. Dit is na oktober 1992 niet meer het geval geweest.

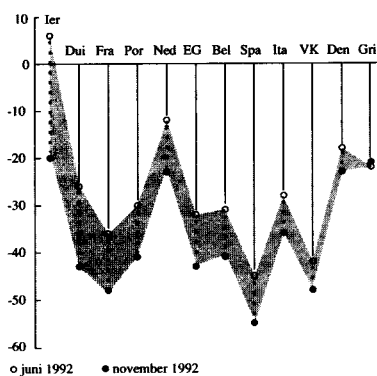

Buitenland

Beoordeling orderpositie industrie

De beoordeling door industriële ondernemers van hun orderpositie is in Nederland in de tweede helft van 1992 steeds verder verslechterd. Ten opzichte van juni verleden jaar lag het saldo van positieve en negatieve antwoorden in november elf procentpunten lager; het aantal negatieve antwoorden was 25% groter dan het aantal positieve. Een verslechtering van het oordeel heeft zich in deze periode in bijna alle landen van de EG voorgedaan. Alleen in Griekenland deed zich geen daling voor. De verslechtering was het grootst in Ierland en Duitsland (ongerekend de voormalige DDR), terwijl zij in Denemarken, het Verenigd Koninkrijk en Italië het kleinst was. Voor de EG als geheel lag het saldo in november verleden jaar evenals in Nederland elf procentpunten lager dan in juni; het aantal negatieve antwoorden overtrof in de EG het aantal positieve met 43%.

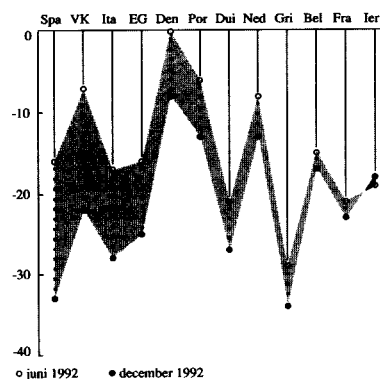
Figuur 4. Beoordeling orderpositie in industrie, seizoengecorrigeerd, saldo van pos. en neg. antwoorden in % van totaal

Consumentenvertrouwen

Het vertrouwen van de consumenten in de ontwikkeling van hun economie is in Nederland en de andere landen van de EG, uitgezonderd Ierland, tussen juni en december verleden jaar gedaald. In Ierland wijzigde het oordeel van de consumenten nauwelijks. De daling van het consumentenvertrouwen was het grootst in Spanje, het Verenigd Koninkrijk en Italië. Binnen de EG is het vertrouwen van de consumenten in Frankrijk en België het minst afgenomen. Voor de EG als geheel was het saldo van positieve en negatieve antwoorden eind vorig jaar negen procentpunten lager dan in juni. Hiermee was de afname van het consumentenvertrouwen in de EG groter dan in Nederland. In ons land bedroeg de daling in de periode juni tot en met december verleden jaar vijf procentpunten. De voor Nederland minder negatieve ontwikkeling van het consumentenvertrouwen in januari is door de EG nog niet verwerkt.

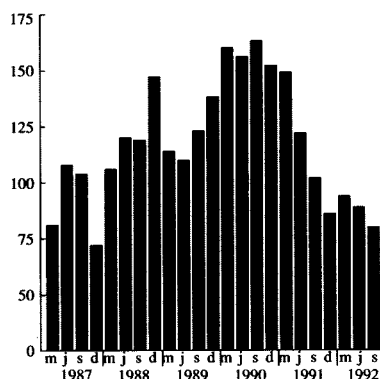
Figuur 5. Consumentenvertrouwen, seizoengecorrigeerd

Focus: beroepsbevolking

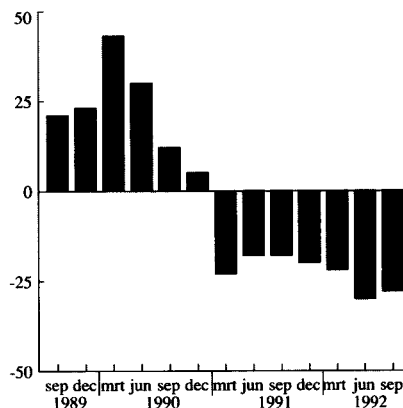
Volgens de uitkomsten van de Enquête beroepsbevolking bedroeg het aantal werkzame personen met een arbeidsduur van tenminste twaalf uur per week in 1992 gemiddeld 5 891 duizend. Dat is 97 duizend (ofwel 1,7%) hoger dan in 1991. In de periode 1987-1991 bedroeg de groei gemiddeld 134 duizend (2,5%) per jaar. De werkgelegenheidsgroei was in 1992 dus beduidend geringer dan in voorgaande jaren. De uitkomsten van de Enquête beroepsbevolking zijn gebaseerd op een steekproef waarvoor vorig jaar 105 duizend personen in de leeftijd van 15-64 jaar zijn geënquêteerd. De toename van het aantal werkzame vrouwen met een arbeidsduur van tenminste twaalf uur per week bedroeg vorig jaar 48 duizend (ofwel 2,3%). Dit ac-

Figuur 6. Banen van werknemers, ultimo van de maand, mutaties t.o.v. van dezelfde datum voorgaand jaar, x 1000

cres blijft achter bij de gemiddelde stijging van 85 duizend (4,6%) in de periode 1987-1991. Het aantal werkzame mannen nam in 1992 toe met 50 duizend (1,3%). Deze stijging komt overeen met de gemiddelde stijging in 1987-1991. Door deze ontwikkelingen was het aantal werkzame vrouwen in 1992 gemiddeld 387 duizend hoger dan in 1987; bij de mannen bedroeg de stijging 248 duizend. De afgenomen groei van het aantal werkenden in 1992 blijkt ook uit uitkomsten van de Kwartaalstatistiek werkzame personen. Deze is gebaseerd op enquëtering van bedrijven naar het aantal banen van werknemers. Per 30 september was dit aantal 80 duizend (1,5%) hoger dan een jaar eerder (zie figuur 6). In de perio-

Figuur 7. Vacatures, ultimo van de maand, mutaties t.o.v. dezelfde datum van het voorgaand jaar, x 1000

de 1987-1991 bedroeg de groei van september op september gemiddeld 127 duizend (2,4%). Uitkomsten van de Vacature-enquête wijzen erop dat op korte termijn nog geen herstel mag worden verwacht. Eind september 1992 stonden bij particuliere bedrijven en instellingen 58 duizend vacatures open. Dit is het laagste aantal dat vanaf 1986 is gemeten. In september 1991 waren er nog 87 duizend vacatures.

Deze bijdrage is ontleend aan het *Conjunctuurbericht*, nr. 1-93, dat wordt samengesteld door de hoofdafdeling Nationale Rekeningen van het CBS.